

Clàssics Moderns. Les vacances (II) *Hola, estás sola?* (1995) d'Iciar Bollaín

Iñaki Revesado

La Seminci de Valladolid no ha estat generosa a l'hora de premiar els productes nacionals. Per això, quan en l'edició de 1995, el primer treball com a directora de l'actriu que fins llavors era coneguda per haver interpretat *El Sur* (1983) de Víctor Erice va assolir el Premi a la Millor Direcció Novel, el Premi del Públic i una Menció Especial del Jurat de la Joventut, es van encendre les alarmes i es van aixecar les expectatives. Una actriu ficada a directora...? Quin resultat es podia esperar de tot plegat?

Però és que, a més, per al seu debut havia comptat amb tot un grapat de principiants. Tret d'alguns actors més grandets crescuts en el món del teatre, la resta de l'equip eren gent bastant poc experimentada en això de la interpretació. Els papers protagonistes s'assignaren a una desconeguda Silke i a una de les actrius de repartiment de *Días Contados* (1994) d'Imanol Uribe, Candela Peña. La producció es confiava a un jove anomenat Santiago García de Leániz (si bé també hi havia la participació d'un professional de la producció com és Fernando Colomo) qui no l'ha deixat d'acompanyar en tots els seus treballs posteriors. Per al guió, obra també de l'actriu, va disposar amb la mà un poc més treballada de Julio Medem.

Quasi quinze anys després Iciar Bollaín s'ha confirmat com una de les cineastes (i dels cineastes, sense tenir en compte el gènere) nacionals més

interessants i solvents, demostrant així que la qualitat d'*Hola, estás sola?* no va ser producte de la casualitat, sinó del treball seriós d'una dona capaç de tractar temàtiques diferents amb resultats iguals d'admirables, a més d'una aliada del retrat de les dones, de dones que cerquen ser reconegudes per la societat en tota la seva vàlua, sense deixar de costat la seva condició femenina. I a més tot això ho ha aconseguit sense que el seu cinema sigui etiquetat amb el menyspreu de "cinema per a dones".

Valladolid

Niña i Trini parteixen de vacances. No són unes vacances laborals, són les vacances necessàries d'unes vides que s'ofeguen en un ambient ja acabat, incapaç de proporcionar-les nous estímuls. Niña no vol fer feina en la botiga del seu pare, aquell món no és per a ella. Trini està cansada de la provisionalitat de la seva existència. Primer, en la infantesa, dels centres d'acollida; després, ja de jove, dels pisos de lloguer dels quals sempre ha hagut de marxar per no poder pagar-los. Trini no té ningú. Niña només té un al·lot que no està disposat a renunciar al plat i llits calents de la casa familiar, i un pare capficat en involucrar-la en uns projectes que ella rebutja.

Però Trini i Niña són amigues. Són bones amigues i tenen un clar desig: prosperar.

Costa del Sol

Després d'un llarg viatge en cotxe sobre el remolc d'un tren, arriben a la Costa del Sol. Però aquí, la vida és igual que a Valladolid i per prosperar només queda una: fer feina. Descartat fer de putes i cosir a domicili, pensen que es podrien fer-s'ho venir bé per fer d'animadores en un hotel. Aviat Niña sent que haver deixat Valladolid per tancar-se en una habitació d'hotel que fa d'habitatge i riure's dels turistes xarons no era el que cercava. Entre això i la seva vida amb el seu pare no hi ha precisament un abisme. En canvi Trini està més contenta. Sent per primer cop seguretat a la seva vida. Té un llit que no ha de pagar, una feina que la fa còmoda i una amiga que l'estima i amb qui compartir la vida. I de cop, entre elles, sorgeix una presència que capgirarà la seva relació: la mare de Niña.

Niña ha viscut amb el seu pare perquè la mare va abandonar la vida de Valladolid, deixant enrere home i filla, i es va instal·lar a Madrid per prosperar, curiosament el mateix motiu que ha fet que Niña deixi la seva ciutat. Niña no ha perdonat mai la seva mare, per això mai no en parla, ni tan sols amb la seva amiga. Però quan de cop, en una conversa perduda apareix l'existència de la mare, Trini, que el que més desitja a la vida és tenir una família, no dubta en animar Niña a partir plegades a Madrid a la recerca de la mare perduda.

Madrid

En la Costa del Sol no han prosperat, però com a mínim tenien una habitació decent. El pis que lloguen a la capital està en un estat pèssim i el matalàs i les cadires arreplegades dels contenidors de fems poc ajuden a fer-lo més acollidor.

Trini queda fascinada amb Mariló, la mare de Niña. Se sent seduïda per la perruqueria que regenta, per la casa en què viu, per l'aspecte de dona jove, atractiva, d'empenta... Però Niña no és de la mateixa opinió. Incapaç de perdonar l'abandó de la mare, qualsevol intent de Trini per acostar-les topa amb el rebuig sistemàtic de Niña.

Mentre Trini va a sopar amb Mariló, Niña surt a divertir-se i coneix Olaf, un treballador de la construcció rus que no entén paraula de castellà. L'aparició del jove en la vida de les amigues no les distancia. Entusiasmades ambdues amb el rus, decideixen compartir-lo fins que l'enamorament de Niña es fa evident. Llavors Trini es decanta i deixa que la parella faci la seva. La primera conseqüència és que Trini pren la decisió de deixar el pis, acceptant l'oferta de Mariló de viure a casa seva i fer feina a la perruqueria. Abans de partir, però, fan una festa de comiat, a la qual Niña convida Mariló i a un tipus curiós que ha trobat en un bar, Pepe, i que per ventura pot ser una bona parella per a Trini.

Mariló veu de tot d'una que de cop ha trobat un grup del qual podrà disposar a plaer i els involucra en un negoci: un local de copes a la platja, a la Costa del Sol.

Vilches

De camí al nou destí, Niña, qui ha perdut Olaf sense saber el motiu ("és el que tenen els russos" li diu Trini "que t'expliquen coses i no els entens"), baixa del tren en una de les aturades mentre Trini i Pepe dormen. Però Trini aviat s'adona de l'absència de l'amiga i surt a cercar-la. Intentant convèncer-la que torni a pujar al tren, aquest comença la marxa i novament queden soles, enfadades, cada una a un costat diferent d'una carretera perduda esperant un nou destí.

Però les dues saben que malgrat l'amor que han trobat, la família que tots junts amb format, el futur que no saben com serà i la prosperitat que no acaba d'arribar només es tenen l'una a l'altra.

Costa del Sol

El negoci de Mariló ha resultat ser un èxit. En el bar de platja treballen tots, tret de Mariló, qui es deixa festejar pels turistes mentre controla sense perdre calada la marxa del negoci. Niña comprèn aviat que compartir projectes amb la mare no ha estat una decisió encertada i que si la mare la va abandonar quan era nina només era per una raó: Mariló no estima ningú, només s'estima a sí mateixa i els doblers; i els escrúpols no són un obstacle per a ella. Aviat Trini començarà a veure que Mariló tampoc no és el que ella pensava. El temps de convivència havien fet que entre ella i la mare de l'amiga s'hagués establert una relació matern filial, però l'ambició de Mariló acaba per destapar-se i Trini comprendrà que hi ha mares que és millor no haver-les tengudes.

Un altre viatge

La caixa d'un dia del bar no paga tot el treball que han fet durant l'estiu. Però agafar els doblers i deixar tirats Pepe i Mariló no poden deixar de fer-lo; és una manera de cobrar-se la traïció. Novament un tren camí de Madrid. El que ara és diferent de la resta de viatges és que duen a la butxaca un feix de bitllets. Niña i Trini estan contentes, continues sent amigues, les millors amigues i a més... han prosperat!

A més dels premis ja esmentats a la Seminci, el film va arreplegar un bon grapat de guardons tant a Espanya com a fora de les nostres fronteres. Iciar Bollaín es manté activa des de llavors, mesurant els seus treballs com a directora, com a actriu i com a guionista. També ha sabut guanyar-se el respecte de dos veterans cineastes de reconegut prestigi com són José Luis Borau i Ken Loach. Tal vegada el cim de la seva carrera és el seu treball com a realitzadora de *Te doy mis ojos* (2003), premiada amb diversos Goyes i també amb altres guardons en molts de festivals. Cal seguir aquesta cineasta que sempre fa un cinema creïble i gens artificios, del qual la seva òpera prima, aquesta *Hola, estás sola?*, n'és una bona mostra. ■